סידור נוסח עדות המזרח — סדר הפרשת תרומות ומעשרות

סֵדֶר הַפְרָשַׁת תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת

כל גידולי קרקע הגדלים בארץ־יִשְׂרָאֵל בבעלות יהודי, חייבים בתרומות ומעשרות. וכל גידול קרקע שאינו ידוע אם הופרשו ממנו תרומות ומעשרות או לא, הרי הוא בחזקת דמאי, וחייב להפריש ממנו תרומות ומעשרות בלי ברכה. ואם ודאי שלא הופרשו ממנו תרומות ומעשרות מפריש בברכה, דהיינו שלפני שיפריש יברך את הברכה ואחר־כך יאמר את נוסח ההפרשה.

נוֹסַח הַפְרָשַׁת תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת לְסָפֵק טֵבֶל

לוקח מן הפרות מעט יותר מאחוז ומבדילו מן הפרות ואומר:

אֶחָד מִמֵּאָה שֶׁיֵּשׁ כָּאן יִשָּׁאֵר טֵבֶל. וְהַיּוֹתֵר מֵאֶחָד מִמֵּאָה שֶׁיֵּשׁ כָּאן בְּצַד צָפוֹן הֲרֵי הוּא תְּרוּמָה גְּדוֹלָה אם מעשר כמה מינים יחד יאמר: כָּל־מִין עַל מִינוֹ. וְאוֹתוֹ אֶחָד מִמֵּאָה שֶׁיֵּשׁ כָּאן, וְעוֹד תִּשְׁעָה חֲלָקִים כְּמוֹתוֹ בְּצַד צָפוֹן שֶׁל הַפֵּרוֹת (כָּל־מִין עַל מִינוֹ), הֲרֵי הֵם מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן. וְאוֹתוֹ אֶחָד מִמֵּאָה שֶׁעַשִּׂיתִיו מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, עָשׂוּי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר: ביותר ממין אחד יאמר: כָּל־מִין עַל מִינוֹ

אִם צָרִיךְ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, יִהְיֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּצַד דָּרוֹם שֶׁל הַפֵּרוֹת ביותר ממין אחד יאמר: כָּל־מִין עַל מִינוֹ, וְיִהְיֶה מְחֻלָּל, הוּא וְחֻמְשׁוֹ, עַל פְּרוּטָה בַּמַּטְבֵּעַ שֶׁיִּחַדְתִּי לְחַלֵּל עָלָיו. וְאִם צָרִיךְ מַעֲשֵׂר עָנִי, יְהֵא מַעֲשֵׂר עָנִי בְּצַד דָּרוֹם שֶׁל הַפֵּרוֹת (כָּל־מִין עַל מִינוֹ). וְאִם יֵשׁ כָּאן רְבָעִי, יְהֵא מְחֻלָּל, הוּא וְחֻמְשׁוֹ, עַל פְּרוּטָה בַּמַּטְבֵּעַ שֶׁיִּחַדְתִּי לְחַלֵּל עָלָיו:

נוֹסַח הַפְרָשַׁת תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת לְטֵבֶל וַדָּאי

אם הוא בעל הגידולים וברור לו מתי חנט כל פרי ומתי נקטף, יאמר הנוסח עם הברכה כך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת:

אֶחָד מִמֵּאָה שֶׁיֵּשׁ כָּאן יִשָּׁאֵר טֵבֶל. וְהַיּוֹתֵר מֵאֶחָד מִמֵּאָה שֶׁיֵּשׁ כָּאן בְּצַד צָפוֹן הֲרֵי הוּא תְּרוּמָה גְּדוֹלָה אם מעשר כמה מינים יחד יאמר: כָּל־מִין עַל מִינוֹ. וְאוֹתוֹ אֶחָד מִמֵּאָה שֶׁיֵּשׁ כָּאן, וְעוֹד תִּשְׁעָה חֲלָקִים כְּמוֹתוֹ בְּצַד צָפוֹן שֶׁל הַפֵּרוֹת ביותר ממין אחד יאמר: כָּל־מִין עַל מִינוֹ, הֲרֵי הֵם מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן. וְאוֹתוֹ אֶחָד מִמֵּאָה שֶׁעַשִּׂיתִיו מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, עָשׂוּי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר: ביותר ממין אחד יאמר: כָּל־מִין עַל מִינוֹ

פרות משנים א, ב, ד, ה, לשמיטה - חייבים במעשר שני, ולכן יוסיף נוסח זה:

מַעֲשֵׂר שֵׁנִי יִהְיֶה בְּצַד דָּרוֹם שֶׁל הַפֵּרוֹת: ביותר ממין אחד יאמר: כָּל־מִין עַל מִינוֹ

ואחר שהפריש את המעשר שני, יחלל אותו על פרוטה, וקודם החילול יברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל פִּדְיוֹן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי:

ואומר נוסח החילול:

הַמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁיֵּשׁ כָּאן יִהְיֶה מְחֻלָּל, הוּא וְחֻמְשׁוֹ, עַל פְּרוּטָה בַּמַּטְבֵּעַ שֶׁיִּחַדְתִּי לְחַלֵּל עָלָיו:

פרות משנים ג, ו, לשמיטה - פטורים ממעשר שני וחייבים במעשר עני, ואינם צריכים חילול, ולכן במקום הפרשת וחילול מעשר שני, יאמר נוסח זה:

מַעֲשֵׂר עָנִי יִהְיֶה בְּצָד דָּרוֹם שֶׁל הַפֵּרוֹת ביותר ממין אחד יאמר: כָּל־מִין עַל מִינוֹ:

אם הפרות הינם ודאי 'נטע רבעי' ויודע בבירור שעדיין לא חוללו יברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל חִלּוּל רְבָעִי:

ואומר נוסח החילול:

נֶטַע רְבָעִי שֶׁיֵּשׁ כָּאן יְהֵא מְחֻלָּל, הוּא וְח�ָמְשׁוֹ, עַל פְּרוּטָה בַּמַּטְבֵּעַ שֶׁיִּחַדְתִּי לְחַלֵּל עָלָיו: